

Д-р екон. наук Семенча І. Є., Білявська А. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СТРУКТУРИ ТА ШЛЯХИ ЗМЕНШЕННЯ ВИТРАТ НА ПІДПРИЄМСТВАХ СФЕРИ ПОСЛУГ

Актуальність особливості формування структури та шляхів зменшення витрат на підприємствах сфери послуг в умовах сучасної економіки України є одним із ключових секторів, що забезпечує значну участь ВВП та зайнятість населення. Однак підприємства цього сектора стикаються з чисельними викликами, серед яких висока вартість ресурсів, коливання попиту, інфляційні процеси та нестабільність регуляторного середовища. У таких умовах особливо актуальним стає питання формування ефективної структури витрат і пошук шляхів їх оптимізації.

Метою даного дослідження є аналіз особливостей формування структури витрат на підприємствах сфери послуг та розробка ефективних шляхів їх зменшення. Дослідження спрямоване на основні складові витрати, визначення ключових факторів, що впливають на їх рівень, а також проаналізовано сучасні підходи до оптимізації витрат у контексті підвищення конкурентоспроможності підприємств. Сфера послуг відіграє ключову роль в економіці, забезпечуючи значну зайнятість населення та формуючи вагомий внесок у ВВП. Підприємства цього сектора часто стикаються з проблемою оптимізації витрат, що впливає на їхню рентабельність та конкурентоспроможність [1]. Зовнішні фактори мають значний вплив на рівень витрат підприємств, але їх вплив не завжди призводить до загального скорочення витрат. Водночас, внутрішні фактори можуть надати компаніям можливості контролювати та оптимізувати витрати, підвищуючи ефективність їхньої діяльності та посилюючи конкурентоспроможність на ринку.

Оскільки структура витрат кожної компанії відрізняється, комплексний аналіз факторів, що впливають на витрати, вимагає широкого підходу. Залежно від конкретної галузі, компанії можуть також стикатися з іншими типами факторів, що впливають на витрати. Витрати є ключовим елементом фінансової стратегії будь-якого бізнесу, їх оптимальне управління стає стратегічним завданням для всіх підприємств, незалежно від галузевої приналежності [5]. Формування структури витрат у сфері послуг має свої особливості, оскільки в

них переважають нематеріальні активи, а головним ресурсом є людський капітал. Від характеру діяльності підприємства значною мірою залежать і його витрати [4].

Якщо у виробничій сфері основний вибір становлять витрати на сировину та матеріали, то у сфері послуг переважають витрати на оплату праці, оренду приміщень, рекламу та інформаційні технології. Однією з головних особливостей сфери послуг є те, що якість продукції та її споживча цінність значною мірою залежать від кваліфікації персоналу та рівня обслуговування клієнтів. Як наслідок, витрати на оплату праці часто становлять найбільшу частку в загальній структурі витрат [3]. Ситуація ще більше ускладнюється витратами на навчання персоналу, що є необхідним елементом для забезпечення стабільного рівня обслуговування.

Водночас, високі витрати на оплату праці є важким тягарем для компаній, особливо в умовах економічної кризи. Оптимізація кадрової політики, наприклад, перехід на змішану форму зайнятості, використання дистанційної роботи та залучення фрілансерів, може суттєво зменшити фінансове навантаження на компанії.

Безпосереднє скорочення витрат може негативно вплинути на якість обслуговування. Однак сучасні підприємства мають у своєму розпорядженні різні інструменти, які дозволяють ефективно знизити витрати, зберігаючи при цьому високу якість послуг [2]. Автоматизація бізнес-процесів, впровадження цифрових технологій та використання аутсорсингу є одними з найефективніших методів оптимізації витрат. Наприклад, впровадження CRM-системи дозволяє покращити управління взаємодією з клієнтами, знизивши витрати на маркетинг та підвищивши рівень утримання споживачів. Використання енергоефективного обладнання, перехід на альтернативні джерела енергії та оптимізація комунальних витрат дозволяє підприємствам значно скоротити експлуатаційні витрати.

У висновку можна відзначити, що в умовах глобалізації та цифрової трансформації українські підприємства сфери послуг повинні адаптуватися до нових реалій, використовуючи новітні технології та інноваційні підходи до управління витратами. Гнучкість, швидкість адаптації та стратегічне планування дають змогу компаніям не тільки скорочувати витрати, а й створювати відповідні

конкурентні переваги на ринку. Таким чином, успішне управління витратами у сфері послуг – це не тільки економічне питання, а й важливий фактор сталого розвитку вітчизняних компаній у динамічному економічному середовищі.

Список використаних джерел:

1. Кулакова С., Ткаченко А., Разно М. Сучасні аспекти управління витратами українських підприємств. *Фінансово-кредитні системи: перспективи розвитку*. 2023. № 1(8). С. 40–48.
2. Пархоменко Л.А., Малюга Л.М., Фротер О.С., Нижник І.О. Методи обліку та управління операційними витратами. *Економіка та держава*. 2022. № 1. С. 50–54.
3. Педченко Н., Тітенко Л., Мілька А., Артюх-Пасюта О., Тітенко Ю. Сутність та економічний зміст витрат підприємства: сучасний погляд. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2023. № 1(107). С. 29–36.
4. Ющишина Л.О. Менеджмент ресурсів та витрат: курс лекцій. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022. 103 с.
5. Олійник Т., Бондар Д. Стратегія зниження витрат підприємства. *Молодий вчений*. 2024. № 4(128). С. 209–214. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-4-128-5>.

Д-р екон. наук Семенча І. Є., Гак О. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

СКЛАДОВІ УПРАВЛІННЯ КОМЕРЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Актуальність даної теми обумовлена швидкими змінами в економічному середовищі, зокрема впливом цифровізації, глобалізації та змінами в споживчих поведінках. У сучасних умовах торговельні підприємства стикаються з численними викликами, такими як зростаюча конкуренція, необхідність адаптації до нових технологій та змін у законодавстві. Ефективне управління комерційною діяльністю стає ключовим фактором для забезпечення стабільного розвитку, підвищення конкурентоспроможності та адаптації до швидко змінюваних умов ринку. Вивчення складових управління, таких як стратегічне планування, маркетингові стратегії, управління ризиками та ресурсами, є необхідним для формування комплексного підходу до управління торговельними підприємствами, що дозволяє їм не лише виживати, а й процвітати в умовах сучасного бізнес-середовища.

Проблемі управління комерційної діяльності присвячено багато праць зарубіжних і вітчизняних вчених, що свідчить про актуальність даного питання.